

Küsimusleht nr. 43

Seene-, marja-, pähkli- ja muu taimtoidu korjamisest.

Üldiselt tähele panna.

Muuseum on loomulikult huvitatud võimalikult vanust nähteist, selle kõrval aga nende hilisemast ümberkujunemisest. Seepärast märkige alati ära, kui vana aja kohta käivad toodud teated. Kui hiljemini vastava nähtuse alal miski on muutunud, siis tähendage see muutus ära ja märkige ka millal see toimus.

1. Kas teate metsi, rabasid, karja- või muid maid, kus ulatuslikumalt on käidud marju, seeni või pähkleid korjamas? Nimetage neid. Uhtlasi märkige, missuguseid marju, seeni ühest või teisest piirkonnast ja mis aastaajal korjati. Kas korjati toiduks ka muid taimi (näit. naate, nõgesid, hapuoblikaid, jänese kapsaid jne.) või nende vilju?
2. Kelle omad olid metsad või maad, kust korjati üht või teist nimetatud viljadest või taimedest? Kas mõisad või teised maade ja metsade omanikud tegid korjamisele takistusi või nõudsid selle eest tasu ja missugusel kujul, ning kui palju?
3. Kas teati märke, mis tähendasid ette ühe või teise nimetatud taime või vilja saaki? Kas teatakse kombeid või nõidusi, mis pidid nende saaki suurendama või kindlustama?
4. Kuidas nimetati ühe või teise tähendatud taime või vilja korjajaid ja nende tegevust?
5. Kes olid korjajad — taluinimesed, vabadikud või muud, mis ealised? Kes neist korjas ainult oma tarbeks, kes ka teenimiseks? Kas oli ja kes olid alatised, aastast-aastasse korjajad?
6. Millal käis neist üks või teine korjamas, kas tööst vabal ajal, vihmastel ilmadel, pühapäeviti või võttis ta endale selleks tarviliku aja?

7. Kuidas käidi üht või teist nimetatud taimedest või viljadest korjamas, kas üksi või hulgakesi, kas ainult oma perega või muu külarahvaga? Kelle poolt ja kuidas korraldati ühiseid korjamisi?
8. Kuidas kaitsti endid korjamisel äraeksimise vastu? Kuidas hoiduti korrajate üksteisest lahkumineku vastu? Missuguseid muid ohte oli korjajail karta ja kuidas nende vastu endid kaitsti?
9. Millesse üht või teist nimetatud saadustest korjati ja millega ja kuidas saaki kaasas ja koju toimetati? Milliseid töövahendeid kasutati korjamise juures? Kirjeldage neid lähemalt ning andke võimalikult ka joonised.
10. Kui mindi pikemaks ajaks, kuidas selleks valmistati, mida ja kuidas kaasa võeti, kus ööbiti?
11. Kas on teada, et korjajad oleksid minnes, tulles või korjamise juures laulnud ja mida? Kas on teada laule või lugusid korjamisest või korjajaist?
12. Kas on teada pähkli- või ka muude nimetatud viljade korjamise talguid? Missugustes kohtades, kelle maal, millal ja kuidas neid korraldati? Kuidas määrati talgu korraldamise aeg? Kes olid korraldajad ja kes osavõtjad? Kuidas jagati saak? Kas oli neil talguil „tagatipp” ja missugune see oli?
13. Kas olid rahval välja kujunenud mingid traditsioonilised tähtajad, millest kinni peeti ja millest alates hakati käima korjamas pähkleid või teisi vilju ja taimi? Kuidas suhtuti selle vastu eksijaisse?
14. Kus ja kuidas toimus korjatud viljade või taimede puhastamine ja sorteerimine?
15. Kui nimetatud vilja või taimi korjati enda tarbeks — kuidas ja kus neist üht või teist alal hoiti, millal milleks ja kuidas kasutati? Loetleda ka mänge, milles on kasutatud pähkleid või marju?
16. Kui neid korjati müügiks, siis kus ja kuidas toimus müük? Kas viidi ise turule ja kuhu? Või müüdi kohapeal ja kellele? Kui müüdi ülesostjale, siis kes nad olid ja kuhu nad saagi viisid? Mida ja kui palju ühelt või teiselt ostjalt vastu saadi? Kui suur oli ühe või teise korjaja aastane teenistus?